

เรื่อง	การศึกษาประสิทธิภาพของสารสกัดสมุนไพร 3 ชนิด ได้แก่ กระเทียม ผลเสมีตแดง และมะระขี้นก ในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรียสกุลวิบริโอ Study on Efficiency of Three Herb Extracts; <i>Allium sativum</i> , <i>Syzygium antisepticum</i> and <i>Momordica charantia</i> in <i>Vibrio sp.</i> Growth Inhibition
โดย	สรอรรถ เผือกผ่อง
สาขาวิชา	เทคโนโลยีเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
อาจารย์ที่ปรึกษา	กฤษณี วงศ์วุฒิวัฒน์
ที่ปรึกษาร่วมโครงการ	สิทธิพงษ์ พรหมคำอ้าย และ ณรงค์ เผือกผ่อง

บทคัดย่อ

การเลี้ยงกุ้งในปัจจุบันมีการเลี้ยงแบบความหนาแน่นสูงจึงทำให้เกิดของเสียภายในบ่อ และเมื่อการจัดการของเสียไม่ดีพอจะทำให้เกิดเชื้อโรคต่างๆ ขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเชื้อแบคทีเรีย เมื่อเชื้อแบคทีเรียเกิดขึ้นในบ่อจะทำให้เป็นแหล่งก่อโรคในกุ้ง ซึ่งเมื่อกุ้งเป็นโรค เกษตรกรก็มักจะใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อรักษาโรครุ้กที่เกิดจากแบคทีเรีย ซึ่งกุ้งที่รักษาโดยยาปฏิชีวนะนั้นอาจจะมีสารตกค้างไปยังผู้บริโภคได้ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรียสกุลวิบริโอ (*Vibrio sp.*) ที่เป็นสาเหตุหลักในการเกิดโรคต่างๆ ในกุ้ง โดยการใช้สารสกัดสมุนไพร กระเทียม ผลเสมีตแดง และมะระขี้นกที่ระดับความเข้มข้น 3.13 เปอร์เซ็นต์มาทดสอบฤทธิ์การยับยั้งเชื้อแบคทีเรียสกุลวิบริโอ (*Vibrio sp.*) ด้วยวิธีการ disc diffusion method โดยแบ่งออกเป็น 5 ชุดการทดลองๆ ละ 3 ซ้ำ ประกอบด้วย สารสกัดกระเทียม สารสกัดผลเสมีตแดง สารสกัดมะระขี้นก น้ำกลั่นเติม NaCl 0.85 เปอร์เซ็นต์ (ชุดควบคุมแบบลบ) และยาต้านจุลชีพออกซีเตตราไซคลิน 30 ไมโครกรัม (ชุดควบคุมแบบบวก) ผลการศึกษาพบว่าใน สารสกัดจากมะระขี้นก มีประสิทธิภาพยับยั้งเชื้อได้ดีที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) เมื่อเทียบกับทุกชุดการทดลอง แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) ระหว่างสารสกัดกระเทียมและสารสกัดผลเสมีตแดง โดยมีค่าเฉลี่ยวงใสมากที่สุดอยู่ที่ 10.81 ± 0.36 มิลลิเมตร รองลงมาคือ สารสกัดจากกระเทียม และผลเสมีตแดงมีค่าเฉลี่ยวงใสเท่ากับ 7.12 ± 0.16 มิลลิเมตรและ 6.88 ± 0.13 มิลลิเมตรตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประสิทธิภาพของสารสกัดมะระขี้นกยังมีน้อยกว่ายาต้านจุลชีพออกซีเตตราไซคลิน แต่น่าจะเป็นอีกทางเลือกที่นำไปใช้ทดแทนยาต้านจุลชีพออกซีเตตราไซคลินได้ เพราะสามารถยับยั้งเชื้อได้ดี เป็นการลดต้นทุน และแก้ปัญหาสารตกค้างได้